

REGLEMENTARI PRIVIND PROTECȚIA APEI ÎN DREPTUL COMUNITAR ȘI INTERNAȚIONAL

Lector universitar dr. GHEORGHE BUNEA¹

Rezumat

Protecția apei în dreptul comunitar și în dreptul internațional se ilustrează prin existența directivelor Comisiei Europene, acte executorii comunitare ce nu sunt direct aplicabile statelor membre, ci acestea trebuie să le introducă în legislația națională în termenele imperative menționate în respectivele directive, și prin convenții sau tratate internaționale încheiate între statele vecine sau între statele riverane unei fluviu sau care nu au al element de legătură decât intenția și obligația de a respecta dreptul propriilor cetățeni la un mediu sănătos⁵⁹, prin evitarea poluării apelor. În cele ce urmează vom analiza o serie de acte normative internaționale ce încearcă să stabilească reguli clare în domeniul atât de problematic al protecției apelor împotriva poluării de orice natură ar fi aceasta..

Cuvinte cheie: *protecția apei; tratate internaționale; ape de coastă; mediul marin.*

Clasificarea JEL: K32, Q53.

1. INTRODUCERE

Ființa umană a apărut pe Terra într-un anumit mediu 100% natural și a evoluat concomitent cu acesta, cele două elemente influențându-se reciproc: natura nu poate fi concepută separat, ruptă de activitatea umană, iar omul trăiește într-un habitat, într-o simbioză. Însă cu cât activitatea omului, ulterior dezvoltării sale cognitive, s-a amplificat asupra naturii și a devenit mai complexă, cu atât problematica raporturilor dintre societate și natură a cunoscut un grad mai mare de interferență. Apa constituie unul dintre factorii principali ce au determinat apariția vieții pe planetă, și care au întreținut-o, fiind creuzetul istoriei unor întregi civilizații. Din păcate, folosirea pe scară largă a tehnologiei în scopul dezvoltării industriale nu a ținut seama de necesitatea păstrării în permanență a unui echilibru între satisfacerea nevoilor umane, determinând fisurarea treptată a creuzetului. Din fericire, în plin având al dezvoltării industriale și a unei stări generale de risipire a ființei umane în procesul de globalizare, efectele negative produse asupra apelor au început să fie conștientizate. Astfel au început să apară în planul dreptului internațional convenții, directive și tratate, încheiate între statele riverane, prin care au fost stabilite reguli clare privind obligația tuturor actorilor implicați în procesul de dezvoltare durabilă a societății în protejarea apelor și menținerea calității acestora. Toate aceste acte normative stabilesc cadrul general și principiile călăuzitoare pentru statele semnatare în transpunerea în legislația internă a regulilor incidente și a sancțiunilor specifice în cazul încălcării acestor reguli. Ideea de poluare a apei a fost preluată și inclusă într-o multitudine de legislații, încât se poate presupune că nu mai există riscul ignorării acestei realități.

2. POLUAREA MEDIULUI ACVATIC AL COMUNITĂȚII

În conformitate cu art. 1 din Directiva 2006/11/CE, acest act comunitar se aplică apelor interioare de suprafață, mărilor teritoriale și apelor de coastă interne și a apărut ca urmare a

¹Universitatea „Bogdan Vodă” din Cluj-Napoca, e-mail: ubv@ubv.ro

recunoașterii necesității unei acțiuni generale și simultane a statelor membre pentru protejarea mediului acvatic al Comunității de poluare cauzată de anumite substanțe persistente toxice și bio-acumulabile (Dragomir, 2006, p. 134-138). Directiva în baza criteriilor toxicității, persistenței și bioacumulare, stabilește două liste de substanțe. Lista 1 din Directivă, conține substanțele selectate în baza criteriilor menționate mai sus, cu excepția acelor care nu sunt dăunătoare biologic sau care se pot transforma cu celeritate în substanțe care nu sunt dăunătoare, în timp ce lista 2 conține substanțe ce au un efect nociv asupra mediului acvatic, efect ce poate fi limitat la o anumită zonă și care depinde de caracteristicile și amplasamentul apei în care sunt deversate respectivele substanțe (Dușca, 2009, p. 92). Poluarea prin deversarea substanțelor la care se referă prima listă trebuie eliminată, în timp ce deversarea substanțelor cuprinse în lista 2 trebuie supusă unei autorizații prealabile care să specifice standardele de emisie.

3. REGLEMENTĂRI PRIVIND DREPTUL MĂRII

Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării Adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1982 din dorința de a reglementa, într-un spirit de înțelegere și cooperare reciprocă, toate problemele privind dreptul mării și conștientizarea însemnătății istorică protejării și păstrării mediului marin (Ștefănescu, 2008), Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării (Popescu, 2000, p.25) s-a dorit un fundament pentru instaurarea unei ordini economice internaționale juste și echitabile, în care să se tina seama de interesele și nevoile întregii umanități și, în mod deosebit, de interesele și nevoile specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, fie că sunt riverane sau fără litoral. Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării (Montego Bay, 1982) instituie un nivel minim de protecție a mediului marin împotriva poluării. În acest sens, sunt stabilite principiile generale ale cooperării internaționale în ceea ce privește prevenirea poluării mediului marin (din surse aflate pe uscat sau în atmosferă, prin exploatarea navelor maritime și prin transportul maritim al unor substanțe periculoase, prin imersiune, prin exploatarea resurselor abiotice ale mărilor și oceanelor și ale platoului continental), eliminarea/limitarea efectelor poluării și angajarea răspunderii pentru poluarea mediului marin. Principiile instituite prin Convenția de la Montego Bay sunt dezvoltate prin convenții internaționale specializate, cu vocație universală sau regională, precum și prin reglementări adoptate la nivel național.

Dorind să dezvolte, prin convenție, principiile conținute în Rezoluția nr. 2.749 (XXV) din 17 decembrie 1970, prin care Organizația Națiunilor Unite a declarat în mod solemn că zona fundului mărilor și oceanelor, precum și subsolul lor, dincolo de limitele jurisdicției naționale și resursele acestei zone, sunt patrimoniu comun al umanității și că explorarea și exploatarea zonei se vor face în interesul întregii umanități, independent de situația geografică a statelor, s-a definit în articolul I al convenției noțiunea de poluarea a mediului marin ca introducerea de către om, direct sau indirect, de substanțe sau de energie în mediul marin, inclusiv în estuare, când aceasta are sau poate avea efecte vătămătoare, cum ar fi daune aduse resurselor biologice, faunei și florei marine, riscuri pentru sănătatea omului, piedici pentru activitățile maritime, inclusiv pescuitul și celelalte utilizări legitime ale mării, alterarea calității apei mării din punctul de vedere al întrebuirii acesteia și degradarea valorilor sale de agrement. Prin sintagma de imersiune Convenția definește orice evacuare deliberată de deșeuri sau de alte materii de pe nave, aeronave, platforme sau alte lucrări plasate pe mare, orice sabordare pe mare a unor nave, aeronave, platforme sau alte lucrări.

Articolul 42 din Convenție stabilesc regulile aplicabile statelor riverane la strâmtori privind trecerea prin acestea, în sensul că statele riverane la o strâmtoare pot adopta legi și reglementări referitoare la trecerea prin strâmtoare, cu privire la prevenirea, reducerea și controlul poluării, dând efect reglementărilor internaționale aplicabile referitoare la deversarea de hidrocarburi în strâmtori, reziduuri de hidrocarburi și de alte substanțe nocive.

